

Οι Βραχυπρόθεσμες Προβλέψεις για το ΑΕΠ και τον Πληθωρισμό

Σύμφωνα με τις επικαιροποιημένες βραχυπρόθεσμες προβλέψεις του ΚΕΠΕ, οι ρυθμοί μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ θα διατηρήσουν αρνητικό πρόσημο όλο το 2011. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ αναμένεται να διαμορφωθεί σε -4,43%. Επιπλέον, ο ρυθμός του πληθωρισμού αναμένεται να διαμορφωθεί σε 4,02% όλο το 2011.

Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), δημοσιοποιεί σήμερα τις επικαιροποιημένες βραχυπρόθεσμες προβλέψεις του για την εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Επιπλέον, το ΚΕΠΕ προχωρά σε βραχυχρόνιες προβλέψεις που αφορούν στον ρυθμό του πληθωρισμού.

Βάσει των διαθέσιμων δεδομένων (έως το πρώτο τρίμηνο του 2011) και την δυναμική της οικονομικής ύφεσης, η προοπτική για το 2011 παραμένει έντονα αρνητική όσον αφορά στον ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, ο οποίος αναμένεται να διαμορφωθεί στο -4,43% σε ετήσια βάση. Όσον αφορά στο ρυθμό του πληθωρισμού, προβλέπεται ότι θα είναι 4,02% κατά μέσο όρο όλο το 2011.

Η συνεχιζόμενη συρρίκνωση του πραγματικού ΑΕΠ αντανακλά πρωταρχικά την μείωση της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης καθώς και την μείωση των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, που εν μέρει αντισταθμίζεται από την θετική συνεισφορά των εξαγωγών. Η μείωση της εγχώριας ζήτησης ενισχύεται από τον υψηλό πληθωρισμό, την αβεβαιό-

τητα στην αγορά εργασίας, την μείωση της πιστωτικής επέκτασης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα και τους συνεχείς κλυδωνισμούς από την κρίση χρέους.

ΑΕΠ

Ο μέσος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ εκτιμάται να παραμείνει αρνητικός σε όλα τα τρίμηνα του 2011, ενώ συνολικά για το έτος αναμένεται να διαμορφωθεί στο -4,43% (Πίνακας 1). Οι προβλέψεις αυτές προκύπτουν από ένα "δυναμικό υπόδειγμα παραγόντων" (dynamic factor model). Αναλυτική περιγραφή της βάσης δεδομένων που καταρτίστηκε καθώς και το οικονομετρικό υπόδειγμα παρουσιάστηκαν στο πρόσφατο τεύχος του περιοδικού του ΚΕΠΕ "Οικονομικές Εξελίξεις" (Τεύχος 15, Ιούνιος 2011), το οποίο διατίθεται ηλεκτρονικά και δωρεάν μέσω του διαδικτύου (www.kepe.gr).

Η εκτίμηση για το πραγματικό ΑΕΠ (-4,43%) είναι δυσμενέστερη από την αντίστοιχη πρόβλεψη του Απριλίου που πρόβλεπε ρυθμό μεταβολής -4,12%. Η απόκλιση μεταξύ των δύο προβλέψεων (Απριλίου-Ιουλίου) οφείλεται κυρίως σε δύο παράγοντες.

Πίνακας 1. Ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ (σε ετήσια βάση)

Τρίμηνο	2011			
	1	2	3	4
Τριμηνιαία μεταβολή	-5,45%*	-5,62%**	-4,54%**	-2,12%**
Μέση ετήσια μεταβολή	-4,43%**			

* Παρατήρηση.

** Οι τιμές αφορούν τις προβλέψεις του οικονομετρικού υποδείγματος του ΚΕΠΕ (Ιούλιος 2011).

Πρώτο, στην αναθεώρηση των στοιχείων από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. όπου διαπιστώνεται μεγαλύτερη της προβλεπόμενης συρρίκνωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά τα τελευταία τρίμηνα. Δεύτερο, στην επιδείνωση σχεδόν όλων των δεικτών οικονομικής δραστηριότητας που αναφέρονται στην πραγματική οικονομία, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., μεταξύ του τελευταίου τριμήνου του 2010 και του πρώτου τριμήνου του 2011, ο Δείκτης Παραγωγής Έργων Πολιτικού Μηχανικού σημείωσε πτώση 50%, οι εξαγωγές υπηρεσιών πτώση 7%, ενώ ο Δείκτης Παραγωγής Οικοδομικών Έργων (Κτιρίων) πτώση 14,5%.

Στο υπόδειγμα του ΚΕΠΕ, προκειμένου να προκύψουν ενδείξεις για τα αίτια της συνεχιζόμενης ύφεσης πραγματοποιήθηκε διαχωρισμός των "παραγόντων" ανάμεσα σε εκείνους που προσδιορίζονται από τον πραγματικό τομέα της οικονομίας (πχ. βιομηχανική παραγωγή, λιανικό εμπόριο) και σε εκείνους που προσδιορίζονται από τον νομισματικό και χρηματοπιστωτικό τομέα (πχ. πληθωρισμός, πιστωτική επέκταση, επιτόκια). Η μεθοδολογία αυτή χρησιμοποιείται ώστε να διαπιστωθεί η επίδραση κάθε τομέα χωριστά στη συνολική οικονομία.

Στο πλαίσιο αυτό, τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτουν από ένα υπόδειγμα το οποίο εκτιμήθηκε με τη χρήση "παραγόντων" και από τους δύο τομείς. Χρησιμοποιώντας μόνο μεταβλητές οι οποίες αναφέρονται στην πραγματική οικονομία, η εκτίμηση που προκύπτει για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ το 2011 είναι αρκετά μικρότερη (-1,51%). Συνεπώς, η εμμονή της εκτιμώμενης ύφεσης καθ' όλη τη διάρκεια του 2011 οφείλεται κυρίως στους "παράγοντες" από τον νομισματικό και χρηματοπιστωτικό τομέα, οι οποίοι εξουδετερώνουν τις τάσεις ανάκαμψης της

πραγματικής οικονομίας. Με άλλα λόγια, η επιστροφή στους θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω του περιορισμού της χρηματοπιστωτικής αβεβαιότητας και της σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού τομέα προκειμένου να υπάρξει ομαλή χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, καθώς και μέσω της αποκατάστασης της φερεγγυότητας της χώρας στις διεθνείς αγορές. Η σημερινή δυναμική της οικονομίας, όπως εκφράζεται μέσα από το οικονομετρικό υπόδειγμα, δείχνει ότι (*ceteris paribus*) ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ ενδέχεται να λάβει θετικές τιμές από τα μέσα του 2012.

Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι εκτιμήσεις από το "δυναμικό υπόδειγμα παραγόντων" προκύπτουν μόνο από τη χρήση ιστορικών στοιχείων (*backward-looking model*). Συνεπώς, δεν μπορούν να συνυπολογίσουν τις επιπτώσεις των μέτρων οικονομικής πολιτικής που λαμβάνονται, όπως είναι π.χ. η υλοποίηση του νομοσχεδίου Fast Track (Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης), η έναρξη του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και η αναδιάρθρωση των εισπρακτικών μηχανισμών. Δεδομένων όμως των αναπόφευκτων χρονικών υστερήσεων, αυτές οι ενδεχόμενες θετικές επιπτώσεις θα συμβάλλουν κυρίως στη διαμόρφωση μιας ευνοϊκότερης προοπτικής για την ελληνική οικονομία από το 2012 και μετά.

Πληθωρισμός

Ο ρυθμός μεταβολής του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (πληθωρισμός) προβλέπεται να είναι 4,02% κατά μέσο όρο το 2011. Συγκεκριμένα, ο ρυθμός του πληθωρισμού αναμένεται να παραμένει υψηλός σε όλα τα τρίμηνα του 2011, αλλά με μειούμενο ρυθμό (Πίνακας 2). Οι προβλέψεις αυτές προκύπτουν από τη χρήση του ίδιου "δυναμικού υποδείγματος παραγόντων" με τον οποίον εκτιμήθηκαν οι προαναφερόμε-

νες προβλέψεις για το ΑΕΠ. Ένα από τα αξιοπερίεργα της σημερινής οικονομικής συγκυρίας είναι ότι ενώ υπάρχει μεγάλη ύφεση, οι ρυθμοί πληθωρισμού παραμένουν επίμονα υψηλοί, υπερδιπλάσιοι από τους αντίστοιχους ρυθμούς πληθωρισμού της Ευρωζώνης. Συγκεκριμένα, σε όρους του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕΔΤΚ), κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, ο μέσος όρος του πληθωρισμού στην Ελλάδα ήταν 4,99%, στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2,3%, ενώ στην Ευρωζώνη μόλις 1,87%. Το δεδομένα αυτά, τουλάχιστον φαινομενικά, δεν συμβαδίζουν με την σύγχρονη οικονομική θεωρία που προβλέπει ότι σε περίοδο ύφεσης η μείωση της συναθροιστικής ζήτησης (aggregate demand) μπορεί να οδηγήσει σε πτώση των τιμών και σημαντική επιβράδυνση στους ρυθμούς πληθωρισμού.

Το προαναφερόμενο παράδοξο μπορεί να εξηγηθεί επαρκώς από τρεις παράγοντες. Πρώτο, κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα υπήρξαν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές ενέργειας, οι οποίες επηρεάζουν δυσανάλογα το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Δεύτερο, η ολιγοπωλιακή δομή που διέπει πολλούς τομείς της Ελληνικής οικονομίας καθιστά μερικές άκαμπτες τις τιμές προς τα κάτω.* Τρίτο, οι συνεχείς και μεγάλες αυξήσεις των έμμεσων φόρων (π.χ. ΦΠΑ) έχουν ως αποτέλεσμα τη διατήρηση των ρυθμών πληθωρι-

σμού σε υψηλά επίπεδα. Ειδικότερα, από την επεξεργασία των στοιχείων προκύπτει ότι εάν αφαιρεθεί η επίδραση των έμμεσων φόρων, τότε ο ρυθμός του πληθωρισμού θα βρισκόταν σήμερα σε επίπεδα κάτω του 2%. Καθώς ο πληθωρισμός υπολογίζεται ως ο μέσος όρος δωδεκαμήνου, στιγμιαίες αυξήσεις του επιπέδου των τιμών θα επηρεάσουν τον ρυθμό πληθωρισμού για ένα ημερολογιακό έτος.

Ωστόσο, η δυναμική της οικονομίας, όπως προκύπτει από το "δυναμικό υπόδειγμα παραγόντων", δείχνει ότι οι ρυθμοί του πληθωρισμού θα εξακολουθήσουν να είναι θετικοί, αλλά με συνεχώς φθίνοντα ρυθμό καθ' όλη τη διάρκεια του 2011 και 2012. Η επιβράδυνση του πληθωρισμού αντανακλά τα αποτελέσματα της μελλοντικής εξασθένησης της επίδρασης των έμμεσων φόρων, της αναμενόμενης μείωσης της ζήτησης, της μείωσης του κόστους εργασίας, καθώς των ευεργετικών επιδράσεων που αναμένεται να έχουν οι διαθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του ανταγωνισμού.

*Αναλυτική μελέτη της διάρθρωσης διαφόρων τομέων της Ελληνικής οικονομίας παρουσιάζεται στην Έκθεση του ΚΕΠΕ «Συνθήκες Αγοράς και Ανταγωνισμός στην Ελληνική Οικονομία» (Αρ. 67, 2011).

Πίνακας 2. Ρυθμός μεταβολής του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (σε ετήσια βάση)

Τρίμηνο	2011			
	1	2	3	4
Τριμηνιαία μεταβολή	4,99%*	4,23%**	3,71%**	3,15%**
Μέση ετήσια μεταβολή	4,02%**			

* Παρατήρηση. Προκύπτουν μικρές αποκλίσεις μεταξύ των επίσημων στοιχείων και των παρατηρήσεων που χρησιμοποιούνται λόγω του μετασχηματισμού τους από μηνιαία σε τριμηνιαία στοιχεία.

** Πρόβλεψη του οικονομετρικού υποδείγματος του ΚΕΠΕ (Ιούλιος 2011).